

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Ing. Anton Jakubíka a JUDr. Libora Duľu v trestnej veci obvineného **I. S.** pre trestný čin podpory a propagácie hnutí smerujúcich k potlačeniu základných ľudských práv a slobôd podľa § 260 ods. 1 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006 na verejnom zasadnutí 27. júla 2010 v Bratislave rozhodol o dovolaní obvineného **I. S.** proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 14. marca 2007, sp. zn. 1 To 97/2006

t a k t o :

Rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo 14. marca 2007, sp. zn. 1 To 97/2006 a konaním, ktoré mu predchádzalo bol z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

porušený zákon

v ustanoveniach § 256 a § 258 ods. 1 písm. e/, ods. 2 a § 259 ods. 3 Tr. por. v znení účinnom do 1. januára 2006 a v ust. § 9 ods. 2, § 260 ods. 1 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006

v neprospech

obvineného I. S..

Napadnutý rozsudok **sa zrušuje.**

Zrušujú sa aj všetky ďalšie rozhodnutia na zrušený rozsudok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Krajskému súdu v Nitre sa prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu **znovu prerokoval a rozhodol**.

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom napadnutým dovolaním rozhodol Krajský súd v Nitre tak, že podľa § 258 ods. 1 písm. e/, ods. 2 Tr. por. v znení účinnom do 1. januára 2006 (ďalej len Trestný poriadok alebo Tr. por.) zrušil rozsudok Okresného súdu Nitra zo 16. októbra 2006, sp. zn. 6 T 58/04 vo výroku o treste týkajúcom sa obžalovaného I. S..

Podľa § 259 ods. 3 Tr. por. ďalej rozhodol tak, že obžalovanému S. uložil podľa § 260 ods. 1 Tr. zák. trest odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov, výkon ktorého podľa § 58 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. podmienične odložil a podľa § 59 ods. 1 Tr. zák. určil na tento účel skúšobnú dobu v trvaní 4 rokov. Podľa § 59 ods. 2 Tr. zák. sa poukazom na § 89 ods. 23 písm. b/ Tr. zák. uložil obžalovanému S. povinnosť v skúšobnej dobe strpieť nad sebou kontrolu vykonávanú probačným úradníkom.

Druhou časťou výroku napadnutého rozsudku Krajský súd v Nitre podľa § 256 Tr. por. odvolanie obžalovaného I. S. zamietol.

Rozsudkom zo 16. októbra 2006, sp. zn. 6 T 58/04, rozhodol Okresný súd Nitra tak, že obžalovaných M. K. a I. S. uznal vinnými z trestného činu podpory a propagácie hnutí smerujúcich k potlačeniu práv a slobôd občanov spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 k § 260 ods. 1 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006, ktorého sa dopustili skutkom zo 16. decembra 2002.

Za to uložil obžalovanému M. K. podľa § 260 ods. 1 Tr. zák. trest odňatia slobody v trvaní 1 roka, výkon ktorého podľa § 58 ods. 1 písm. a/ a § 59 ods. 1 Tr. zák. podmienične odložil na skúšobnú dobu v trvaní 1 roka.

Obžalovanému I. S. Okresný súd Nitra uložil podľa § 260 ods. 1 Tr. zák. trest odňatia slobody v trvaní 18-tich mesiacov, výkon ktorého podľa § 58 ods. 1 písm. a/ a § 59 ods. 1 Tr. zák. podmiennečne odložil na skúšobnú dobu v trvaní 3 rokov.

Podľa § 55 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. uložil obžalovanému I. S. trest prepadnutia vecí uvedených v tejto časti výroku rozsudku.

Proti rozsudku Krajského súdu v Nitre podal prostredníctvom obhajcu dovolanie obvinený S. podaním z 11. marca 2010, v ktorom označil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. (konkrétne, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku) a zhodne ako v odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Nitra tvrdí, že skutok, ako bol zistený a pre ktorý bol napádaným rozhodnutím právoplatne odsúdený nie je trestným činom, nakoľko nenapĺňa zákonom stanovené znaky v rámci danej skutkovej podstaty trestného činu podľa § 260 ods. 1 Tr. zák. V tomto zmysle v danej trestnej veci rozhodol aj prvostupňový súd rozsudkom z 25. novembra 2005, ktorým bol aj so spoluobžalovaným oslobodený spod obžaloby okresného prokurátora pre trestný čin podpory a propagácie hnutí smerujúcich k potlačeniu práv a slobôd občanov podľa § 260 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zák.

Súd prvého stupňa v rámci odôvodnenia predmetného oslobodzujúceho rozsudku uvádza: „Na rozdiel od obžaloby okresného prokurátora súd dospel k záveru, že skutok uvedený v obžalobe, spáchanie ktorého obžalovanými mal aj súd za preukázané, pre neexistenciu protiprávnosti ich konania nemôže napĺňať po stránke objektívnej zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu podpory a propagácie hnutí smerujúcich k potlačeniu práv a slobôd občanov podľa § 260 Tr. zák. (a ani žiadneho iného trestného činu uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona, ba ani priestupku, a to aj s ohľadom na dôvody, ktoré viedli orgány colnej správy k prepusteniu predmetných poštových zásielok do voľného obehu)“. Zo žiadneho všeobecne záväzného právneho predpisu platného na území Slovenskej republiky nevyplýva, že by zadováženie takýchto materiálov s takýmto obsahom a jeho držba bolo protiprávne, tobôž, že by samo osebe napĺňalo zákonné znaky skutkovej podstaty nejakého trestného činu (na rozdiel od zadováženia, resp. držby drogy - § 186 a 187 Tr. zák. alebo detského pornografického diela - § 205d Tr. zák.). Podľa názoru súdu totiž zadováženie si a držba materiálu (v danom prípade zvukových a obrazových nosičov) s obsahom nesporne rasistickým a rasovo xenofóbnym, nacionalistickým, antisemitským

a podporujúcim násilie vrátane vojnového sama osebe nemôže byť považovaná ani za podporu ani za propagáciu hnutia, ktoré preukázateľne smeruje k potlačeniu práv a slobôd občanov alebo hlása národnostnú, rasovú, triednu alebo náboženskú zášť, toľž už nie za okolností podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby uvedenej v ods. 2 písm. a/ § 260 Tr. zák., bez preukázania, na aký účel si obžalovaní (zvlášť obžalovaný I. S.) tieto nosiče zadovážili. V tomto smere však neboli vykonané žiadne dôkazy, ktoré by bez akýchkoľvek pochybností preukazovali, že si ich obžalovaní zadovážili s cieľom použiť ich ako prostriedky na podporu a propagáciu hnutí uvedených v § 260 Tr. zák.

Pri posudzovaní trestnej zodpovednosti vo vyššie uvedených súvislostiach je rozhodujúce, že pre naplnenie skutkovej podstaty trestného činu podľa § 260 ods. 1 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006 sa považuje len konanie, ktorým finančne alebo iným spôsobom podporuje páchatel hnutie, ktoré preukázateľne smeruje k potlačeniu práv a slobôd občanov, alebo hlása národnostnú, rasovú, triednu alebo náboženskú zášť, t.j. jednoznačne musí ísť o konanie, ktorého motívom je materiálna alebo iná podpora takýchto hnutí. Keďže obvinený za predmetný materiál nezaplatil, nemohol také hnutie ani podporovať, pričom v trestnom konaní nebola nijako preukázaná konkrétna podpora takéhoto hnutia z jeho strany.

Iná situácia by bola, ak by bolo preukázané, že za daný extrémistický materiál zaplatil, ale aj tu by musel byť preukázaný úmysel podporovať takéto hnutie, inak by nešlo o na účely trestnoprávnej zodpovednosti zákonom požadovanú podporu.

Obvinený poukazuje aj na znenie aktuálneho Trestného zákona č. 300/2005 Z.z. a konkrétne na jeho novelu – zákon č. 257/2009 Z.z., ktorým sa zaviedla nová skutková podstata, ktorou je prechovávanie extrémistických materiálov podľa § 422c v znení: „kto prechováva extrémistické materiály...“, keď s poukazom na legálnu definíciu extrémistického materiálu podľa § 130 ods. 8 v súčasnosti platného Trestného zákona ide práve o jeho prípad. Vzhľadom na dôvodovú správu k zákonu č. 257/2009 Z.z. ide v prípade ustanovenia § 422c o zavedenie novej skutkovej podstaty, t.j. z toho je zrejmé, že prechovávanie extrémistických materiálov nemohlo byť trestné pred nadobudnutím účinnosti zák. č. 257/2009 Z.z., t.j. pred 1. septembrom 2009.

Na tomto základe obvinený žiada, aby dovolací súd vyslovil rozsudkom porušenie zákona v ust. § 256 Tr. por. v nadväznosti na nesprávnu interpretáciu § 260 ods. 1 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006 z dôvodu, že odmietnutie jeho odvolania voči rozsudku súdu prvého stupňa proti výroku o vine a treste nebolo dôvodné. Ďalej žiada, aby súčasne s týmto výrokom dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a prípadne aj predchádzajúce rozhodnutie súdu prvého stupňa a zároveň, aby dovolací súd prikázal súdu, ktorého rozhodnutie zruší, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Okresný prokurátor v Nitre vo svojom vyjadrení k dovolaniu obvineného S. obhajuje napadnuté rozhodnutie a uvádza, že zadováženie si nosičov (VHS, NC a CD) obsahujúcich nesporne propagačný materiál hnutí, resp. ideológií smerujúcich k potláčaniu práv a slobôd občanov a k národnostnej a rasovej neznášanlivosti možno jednoznačne považovať za formu materiálnej podpory uvedených hnutí umožňujúcich šíriť ich ideológiu a získavať ďalších prívržencov. I. S. vedel, čo predmetné nosiče obsahujú, poznal povahu hnutí, ktoré na uvedených nosičoch propagovali národnostnú, rasovú a náboženskú zášť, a bol si vedomý toho, že svojim konaním takéto hnutia podporuje, nakoľko skutočnosť, že si obstará predmetné propagačné materiály dáva možnosť šírenia tejto ideológie.

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti je toho názoru, že nie sú splnené dôvody na podanie dovolania v zmysle ust. § 371 ods. 1 Tr. por.

Najvyšší súd ako dovolací súd predbežne preskúmal vec v zmysle § 378 Tr. por. v znení účinnom od 1. januára 2006 a konštatoval, že dovolanie je proti napadnutému rozhodnutiu prípustné (§ 368 Tr. por.), bolo podané včas a na zákonom určenom súde (§ 370 Tr. por.), po vyčerpaní riadneho opravného prostriedku (§ 372 Tr. por.), prostredníctvom obhajcu (§ 373 Tr. por.), označuje chyby konania a právny dôvod dovolania (§ 374 Tr. por.) a obvineným už boli chyby vytýkané v dovolaní napadnutému rozhodnutiu neúspešne uplatnené v odvolacom konaní (§ 372 ods. 3 Tr. por.).

Následne na verejnom zasadnutí preskúmal najvyšší súd v zmysle § 384 ods. 1 Tr. por. zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého rozsudku a správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo so zameraním na dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. a zistil, že dovolanie je dôvodné.

Je potrebné dať za pravdu dovolateľovi, že samotné zadováženie si a ním vyvolanú držbu (na základe objednávky a prijatia poštovej zásielky) audiovizuálnych nosičov nemožno považovať za „podporu“ ani „propagáciu“ ako zákonný znak trestného činu podľa § 260 Tr. zák. v znení, účinnom do 1. januára 2006.

Správnemu výkladu zákona zodpovedá aj téza, že samotná držba, resp. samotné zadováženie si akýchkoľvek vecí alebo nehmotných komponentov je trestným činom len v prípade, ak takýto spôsob nakladania s nimi osobitná časť Trestného zákona definuje ako skutkovú podstatu trestného činu. Ako príklad môžu poslúžiť dovolateľom uvádzané trestné činy nedovolenej výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora a obchodovania s nimi a prechovávanie detského pornografického diela podľa ustanovení § 186, § 187 a § 205d Tr. zák. v znení, účinnom do 1. januára 2006.

Takýto aplikačný prístup je dôsledkom uplatnenia zásady podľa Čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky a § 8 Tr. zák. (a v nadväznosti na to podľa § 3 ods. 1 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006).

Je nevyhnutné uplatniť aj zákaz pre páchatel'a nepriaznivej trestnoprávnej retroaktivity podľa Čl. 50 ods. 6 ústavy a § 2 ods. 1 Tr. zák. (resp. § 16 ods. 1 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006).

K dôkazným súvislostiam a záverom sa najvyšší súd v prejednávanej veci nevyjadruje, keďže v dovolacom konaní nerieši otázky zisťovania skutkového stavu a pri posudzovaní dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. (ktorý je dovolateľom uplatňovaný) nemôže skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku.

Skutok je v napadnutom rozhodnutí (resp. jemu predchádzajúcom prvostupňovom rozhodnutí, ktoré bolo odvolacím súdom skutkovo odobrené) vymedzený tak, že obžalovaní M. K. a I. S. sú vinní, že dňa 16. decembra 2002 v čase asi o 10.30 hod. v N. na J., prijal obžalovaný M. K. na základe vzájomnej dohody s obžalovaným I. S. dve poštové zásielky, jednu odoslanú zo Š. a druhú z R., ktoré obsahovali videokazety a CD-nosiče, magnetofónové kazety, ktoré predtým objednal prostredníctvom internetu I. S., pričom obsahovali nacistické symboly, výzvy na rasové násilie a rasovú nenávisť.

Z hľadiska skutkovej podstaty trestného činu podľa § 260 Tr. zák. v znení, účinnom v čase vykonania žalovaného skutku nie je dovolaním namietaný a ani najvyšším súdom spochybňovaní záver Krajského súdu v Nitre, že dovezené materiály svojim obsahom symbolizujú hnutia, ktoré preukázateľne smerujú k potlačeniu práv a slobôd občanov a hlásajú národnostnú, rasovú a náboženskú zášť.

Pokiaľ ide o konanie obžalovaných, v jeho rámci je potrebné posúdiť, či toto konanie vykazuje znaky „podpory“ alebo „propagácie“, a to pri skutku v jeho podobe a rozsahu, zistenom napadnutým rozhodnutím.

Ako už bolo naznačené, odpoveď na túto otázku je negatívna.

Nie je opäť napadnuté rozhodnutie spochybniteľné v tom smere, že pojem „podpora“ naozaj nie je legálne definovaný a môže znamenať rôzne formy konania, umožňujúceho šírenie ideológie, ktorej nositeľom je hnutie, smerujúce k cieľom alebo hlásajúce negatívne hodnoty označené v príslušnej skutkovej podstate trestného činu (pričom môže ísť o podporu materiálnu alebo inú, ak ku dosiahnutiu účelu aktivít hnutia smeruje). Musí však ísť o konanie, ktoré má takúto vonkajšiu dimenziu a teda je aj skutkovo popísané ako konanie, ktoré k umožneniu šírenia ideológie alebo získavania priaznivcov hnutia speje alebo už dospelo, a akým spôsobom.

To platí aj o pojme, resp. zákonom znaku „propagácie“, pričom je opäť možné súhlasiť s jeho výkladovým vymedzením v napadnutom rozhodnutí a určiť ho tak, že ide nie o vytváranie podmienok pre hnutie v iných smeroch, ale priamo o pozitívne zviditeľňovanie tohto hnutia a získavanie jeho ďalších priaznivcov odovzďávaním informácií, ktoré by na tento účel mohli poslúžiť.

Pri oboch formách konania však nemožno pripustiť, že by dotknutý trestný čin mohol byť spáchaný púhym vlastným získaním informácií, resp. na jeho základe vyvolaním či upevnením vlastného vnútorného presvedčenia, teda „sebapodporovaním“ alebo „sebapropagáciou“.

Vo vzťahu k reáliám posudzovaného skutku nie je v skutkovej časti výroku rozsudku popísaná žiadna aktivita, ktorá by umožňovala konštatovať prvky „podpory“ alebo „propagácie“ v zmysle § 260 Tr. zák. v znení, účinnom do 1. januára 2006.

Popis konania sa obmedzuje len na objednávku predmetných zásielok obvineným S., vyzdvihnutie materiálov na pošte obvineným K. a charakteristiku obsahu vyzdvihnutých materiálov.

To však neznamená, že by za určitých okolností nemohlo ísť aj o spáchanie trestného činu vo forme prípravy podľa § 7 použitého Trestného zákona (ak by bola použitá okolnosť podmieňujúca použitie vyššej trestnej sadzby podľa § 260 ods. 2 písm. a/ Tr. zák.), alebo vo forme pokusu podľa § 8 tohto zákona. Takáto aplikačná verzia by však bola možná, len ak by sa mohla oprieť o reálie súdom zisteného skutku. Plánované „podporné“ alebo „propagačné“ použitie dovozených materiálov však nie je jeho súčasťou a nie je v ňom obsiahnutá ani kvantifikácia dovozených audiokaziet, videokaziet a CD – diskov, z ktorých by bolo eventuálne možné vzhľadom na ich množstvo takýto záver vyvodiť (dovolací súd nekonštatuje uvedenú skutočnosť, len podotýka, že ju v zmysle § 371 ods.1 písm. i) Tr. por. ani nemôže podľa obsahu vykonaných dôkazov skúmať a pokiaľ ide o obsah rozhodnutia, na tom istom právnom základe rovnako platí, že takto zamerané preskúmavanie obsahu výroku o treste prvostupňového rozsudku by prekračovalo rámec viazanosti dovolacieho súdu správnosťou a úplnosťou zisteného skutku v preskúmanom rozhodnutí).

Na základe uvedeného je potrebné konštatovať, že Krajským súdom v Nitre bola právoplatne uznaná vina obvineného S. a uložený mu trest v dôsledku nesprávnej aplikácie § 260 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006, resp. nesprávnym subsumovaním skutku, zisteného rozhodnutím pod citované ustanovenie.

Až podľa novej právnej úpravy - novelizácie zákona č. 300/2005 Z.z. zákonom č. 257/2009 Z.z. s účinnosťou od 1. septembra 2009 došlo ku kriminalizácii už samotnej držby materiálu, legálne definovaného ako extrémistický (§ 422c a § 130 ods. 8 Tr. zák. v súčasne účinnom znení), i tu však musí byť prítomný úmysel podnecovať nenávisť, násilie alebo neodvôvodnené odlišné zaobchádzanie v zmysle ods. 9 naposledy citovaného ustanovenia.

Preto najvyšší súd v zmysle § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil rozsudkom porušenie zákona v procesných ustanoveniach, na ktorých Krajský súd v Nitre založil svoj zrušujúci a odvolaniu obvineného S. zamietajúci výrok (uvedených vo výroku tohto rozsudku), ako aj hmotnoprávneho ustanovenia § 260 Tr. zák. v znení, účinnom do 1. januára 2006, ktorým je ako trestný čin kvalifikované v kontexte prvostupňového aj odvolacieho rozsudku konanie obvineného (dovolateľa). Zároveň podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre a ďalšie rozhodnutia naň obsahovo nadväzujúce a podľa § 388 Tr. por. prikázal Krajskému súdu v Nitre, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol (súč pri tom zmysle § 391 ods. 1 Tr. por. viazaný právnym názorom najvyššieho súdu). Je potrebné dodať, že pri opätovnom prerokovaní odvolania obvineného S. proti rozsudku Okresného súdu Nitra bude práve v súvislosti s právnym názorom dovolacieho súdu potrebné použiť aj pravidlo benefícia cohaesionis, upravené v § 261 Tr. por. v znení účinnom do 1. januára 2006 vo vzťahu k spoluobvinenému K. (postupovať v odvolacom konaní sa bude aj naďalej podľa zákona č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov, a to v zmysle § 564 ods. 3 súčasne účinného Trestného poriadku).

P o u č e n i e : Protí tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. júla 2010

JUDr. Peter K r a j č o v i č, v. r.
predseda senátu

Vypracoval: JUDr. Libor Duľa

Za správnosť vyhotovenia: Libuša Jánošíková